

(א) מוספתא פ"ה ה"ג, (ב) [לקמן ע"א], (ג) [לקמן דף קט"ו], (ד) [ע"י מוס' שם ד"ה ט"ו], (ה) [לקמן פ"ב פ"ג, ל"א], (ו) [שקלים פ"ח מ"ג, ע"י מוס' זכתי נח: דב"ה ט"ב י"ג], (ז) [ויקרא כ"ג], (ח) [נחמה ט"ז ב'], (ט) [דברים ט"ז], (י) [רש"י מומק: הני מילי בחובות דעלמא], (יא) [נחמה ט"ז ד', ט' [דברים ט"ז], (ט) [שם], (ט) [לקמן ע"א], (ט) [ע"י כש"א], (ט) [נחמה ז'], (ט) [רש"י מ"ז],

תורה אור השלם

1. לא תחשט על חמץ וד' זבחי ולא יקין לבקר וזבח חג הפסח: שמות ל"ד כ"ה
2. בבית אהרן יאכל לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה וצ"ע לא תשברו בו: שמות י"ב י"ב

מוסף תוספות

- א. ולפי' הירושלמי יש לפרש באה במרוצה, כלומר אינה חייב מן התורה להביאה. מוס' שאין. ב. והיא כרובן דפליגי עלי' דבן תימא אוי מדקתני לשני ימים. ג. [ד"א] חובה היא מדאורייתא אלא מדרבנן. ע"ש.

רבינו הגנאל

אמאי בחול באה בממועט ואינה באה במרוצה, פ"י ממועט גרום שגמנו על זה הפסח בני דאם הרבה ואינו מביע לזכר [לאכול] ממנו אלא מעט, ופרקיין לכך מביא עמו חגיגה כדתינון חגיגה הבאה עם הפסח נאכלת תחילה לפסח כדי שהיא נאכל פסח על השבע. ונאכלת לבי ימים. מתני' דלא כבן תימא דתינון בני תימא אומר חגיגה הבאה כ"ד עם הפסח הרי היא כפסח ואינה נאכלת אלא ליום ולילה. מאי טעמא דבן תימא, דכתיב ולא ילין לבקר זבח חג הפסח, חג זו חגיגה הפסח כמשמעו. בתוריהו בפסח ובחגיגה אמר רחמנא לא ילין לבקר. ואסיקנא לבן תימא חגיגת י"ד הבאה עם הפסח הרי היא כפסח לכל דבר, באה מן הצאן ולא מן הבקר מן הזכר ולא מן הנקיבות מן שנה ולא מן ב"ב שנים ואינה נאכלת אלא למנוחה ואינה נאכלת אלא צלי ואינה י"ד וליל ט"ו. ואיבעיא [להלן] [ולחן], לבן תימא דאקשי חגיגת י"ד לפסח אסור שבירת עצם כפסח דכתיב וצ"ע לא תשברו בו, וא' אל, ופשוט לא מהא

על השבע. שיהו נהנין באכילתו ותיחשב להן: **ונאכלת לשני ימים.** חגיגת חמשה עשר דנפקא לן במסכת חגיגה (ט). מוחגותם אומ"י: **יולא זה משום שמחה.** אם עיכבה עד למחר ושחטה יולא זה משום שמחה משום שלמי שמחה ואע"ג שמופרשת ועומדת היא כבר ושלמי שמחה חובה הן. והא דק"ל [לקמן דף ע"א]. כל דבר שבחובה אינו צא אלא מן החולין כדתינון צסיפריי וזבחת פסח כו' עד לאן וצקריש והלא אין פסח צא אלא מן הכבשים ומן הזבחים א"כ למה נאמר בקר להקיש על הצא מלאן וצקר דפסח מה פסח דבר שהו חובה ואינו צא אלא מן החולין אף כן שהו חובה ואינו צא אלא מן החולין הני מילי בחובות דעלמא^א אבל שלמי שמחה אימתי במס' חגיגה (ח). מדתינון צסיפריי ושמתם לרבות כל מיני שמחה יכול אף בעופות ומנחות תלמוד לומר^ב צחק מן חגיגה צאה מהן יולא עופות מכאן אמרו שרלא יולאיש ידי חובתן כגדריס ונדבות כו' אע"ג דמחויב ועומד הוא: ואין יולא זה משום חגיגת חמשה עשר כדאמרין דבר שיש בו חובה אינו צא אלא מן החולין כלומר משלו ולא ממנה שהוא מחויב ועומד וזו כבר נתקדשה מאתמול: **מאי טעמא.** דאמר אין נאכלין אלא ליום ולילה: **נאכלם לני.** נרקי לזכרה היא: **לני: הלינה הוה כולו לני.** מתני' היא צפרק בתרא כולו לני ואפי' החגיגה: **למדי דלילה.** דלזכרה לינה זווי אכילה היא: **האי סברא.** אינה נאכלת אלא ליום ולילה: **שמע מינה כולו אסיין.** כולו מילי דפסח אסיין בחגיגה צההוא היקשא: **שוחט זה פסחו מיד ואין נרקי להטבילה זה המולאה** דמסתמא הטבילה צעליה אס טמאה היתה הטבילה צלשה עשר כדי שיהא הערב שמש ותהא כלומר צרבעה עשר: **שונה ומטביל** הבעלים זה שונה ומטביל מספק שמא צעליה לא הטבילה שהיה להן שהות דיום להטבילה ולהערב עמשה: **קופיין.** סכין גדול הוא ורובן אינן לשחיטה אלא לחיתוך בשר ולשצירת עצמות: **צין צוה צין צוה.** אפילו נמלאת צרבעה עשר: **שונה ומטביל** דמתוך שאין שצירת העגס כפסח אין הבעלים נרכיזין לה כל ארבעה עשר עד למחר ויש לומר לא הטבילה שהיה לו שהות ציוס להטבילה סמוך לצין השמשות ללורך מחר: **מני.** הא דמשמע דאין שצירת עצמות צרעב הפסח: **אי נימא רבנן.** דלא מקשי חגיגה לפסח ואין זה איסור שצירת עצם: **מאי שנא סכין דמטביל.** לה צעליה מאתמול ומוקמינן לה השתא בחוקת טהרה למולאה משום דחזיא ליה לצעליס צרבעה עשר לפסח לשחוט הילכך אטבילה מאתמול דניחוי ליה הערב שמש והא לא חיישינן שמא אצדה לו זה ימים רבים דודאי היום נפלה ממנו דמתוך צצשעת הרגל העס רב אין שוהה שם במקום נפילתה שלא תמוא: **חוי לחגיגה.** לשצירת עצמות ואטבילה מאתמול ואמאי המולאה צרבעה עשר שונה ומטביל: **צאה.** ערב הפסח צצבת דאין חגיגה צאה עמו הלכך לא נרכיזה לצעליס צרבעה עשר: **חל ארבעה עשר להיום צצצט שוחט.** צקופיין זה מיד ואין נרקי להטביל דאע"ג דשמש צעליס היה להן סכין לשחוט ולא היתה קופיין זו להן אלא לשצירת עצמות והיום אין שצירת העגס צצבת אפילו הכי כיון דנרכיזה להן ציוס טוב אחר צצבת כבר הטבילה מערב צצבת דהא צצצבת לא מנא לאטבילה כדאמרין במסכת ביצה (ד' ז'): **חל יום טוב להיות אחר צצבת מטבילין את הכל מלפני השצבת.** וצחמשה עשר. אס מלאה ציוס טוב עצמו: **שוחט זה.** שלמים עמד דודאי הטבילה צעליס מאתמול: **הרי היא כסכין.** ואפילו נמלאת צרבעה עשר שחל להיות צחול שוחט זה מיד דודאי הטבילה עם הסכין צצלשה עשר הואיל וקשורה עמו: **מכלל דרישא.** דקתני צין צוה צין צוה שונה ומטביל: **לאו צצצט עסקינן.** דאס לא כן קשיא רישא אסיפא ואפילו הכי קאמר דאין צו שצירת עצמות אלמא אסור לשצור עצמות בחגיגת ארבעה עשר:

אלו דברים פרק ששי פסחים

ע.

לאן חובה היא. כלומר אינו חייב מן התורה להציאה דלי ס"ד חובה היא מן התורה שוב אין לנו לומר שיש חילוק צין צבת לחול דהוי קרבן הקצוב לו זמן ותימי צמרובה וצטומאה אלא ודאי לאו חובה היא ואינה צאה אלא כדי שיאכל הפסח על השבע ואומר ריב"ז דמשמע צירושלמי דהא דפסח נאכל על השבע היינו מדרבנן גזירה משום שצירת עצם שאס לא היתה צאה על השבע מתוך שהוא רעז לאכול הצצר סכני עעלמות היה צא לילי שצירת^א וקשה לר"י דהשתא משמע לרבנן דבן תימא דכסמוך הו"א חגיגת ארבעה עשר לרבנן ולקמן (דף ע"א) משמע שהיא מן התורה דתינון לא ילין מן הצצר וגו' לימד על חגיגת ארבעה עשר שנאכלת לשני ימים^ב ויש לומר^ג דאשכחן צפ"ק דחגיגה (דף ט"ז). מנא דסבירא ליה שהיא מדרבנן דקאמר רב אשי הא קמ"ל חגיגת חמשה עשר אף חגיגת ארבעה עשר לא אלמא קצבר חגיגת י"ד לאו דאורייתא והשתא לכן^ד מימא ולתנא דלקמן דאית להו חגיגת ארבעה עשר דאורייתא דחי צבת והשתא אחי שפיר הו"א דריש תמיד נשחט (לעיל ע"ז). צצרבעה עשר שחל להיות צצצבת כו':

והא מדקתני סיפא ח"י דהיות בשבת כו'. וא"ת אמאי לא פריך אי צצצבת היכי שרי להטביל כלליס הא קיימא לן דלא מוין^ה ולא כובלין ולא פירכא היא דאיכא למימר שונה ומטביל לאחר י"ע וי"ד וי"ג^ו (שחל להיות צצצבת) אמאי קאי: מאי

באה מן הנקיבות באה בת שנתה ואינה באה בת שתי שנים ואינה נאכלת אלא ליום ולילה ואינה נאכלת אלא צלי ואינה נאכלת אלא מלנוי מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא בן תימא שמע מינה כולוהו מילתא בעינן ש"מ איבעיא להו לבן תימא יש בה משום שבירת עצם או אין בה משום שבירת העצם אע"ג דבי אקשיה רחמנא לפסח אמר קרא^ז בו בו ולא בחגיגה או דילמא האי בו^ח בכשר ולא בפסול הוא דאתא ת"ש^ט סכין שנמצאת בארבעה עשר שוחט בה מיד דבשלושה עשר שונה ומטביל קופיין בין בזה ובין בזה שונה ומטביל מני אילימא רבנן מאי שנא סכין דמטביל דחזיא לפסח קופיין נמי הא חזי לחגיגה אלא לאו דבן תימא היא ושמע מינה יש בה משום שבירת העצם לא לעולם רבנן וכגון שבא בשבת והא מדקתני סיפא^י חל ארבעה עשר להיות בשבת שוחט בה מיד ובחמשה עשר שוחט בה מיד ונמצאת קופיין קשורה לסכין הרי היא כסכין מכלל דרישא לאו בשבת עסקינן ואלא שבא במרוצה

עין משפט נר מצוה

בא א מ"י פ"ח מהל' ק"פ הלכה ג:
 בו ב מ"י פ"ב מהל' חגיגה הלכה י:
 בז ג מ"י פ"ג מהל' אבות הטומאה הל' ה:
 בח ד שם הלכה ו:
 בב ה שם הלכה ה:
 ב' ו שם הלכה ז:

רבינו הגנאל (המשך)

דנתן בסוף שקלים סכין שנמצא כ"ד בניסן שוחט בה מיד ב"ג בניסן ושונה ומטביל כו'. פ"י, כל טומאת מת שנתה הזאה שלישי ושביעי ואם מצא כלי ואינו יודע אם טמא הוא או לא שנה ומטביל, היה מזה ושונה עליו בו ביום ומטבילו ונערה. ומצינו בגמין הזה משנה כלי מכות מטמאין ומיטהרין דברי ר' אליעזר ו' יהושע אומר אין מיטהרין אלא שלימין, כיצד יהיה עליהן גיבור ביום היתכן חזר והוה עליהן שניה בו ביום הרי דהורין דברי ר' אליעזר, ר' יהושע (אומר) אין הייתה פחות משלישי ושביעי. הילכך זו הסכין שנמצא כ"ד בניסן שוחט בה המוצאה מיד שדאיה חטורה היא ולא הוציאה בעלים אלא לשחוט בה שכל היום שוחטין. מצא אותה ב"ג בניסן ותכן שתייתה טמאה והיום יום שביעי שלה, והוציאה בעליה להות עליה ולטהרה היום כדי שיעריב השמש ותהא חטורה לשחוט בה למחר. כ"ד הרי היא חטורה. קופיין שהוא כעין קרדום והוא עשוי לקצב לשבר בו עצמות של צאן ושל בקר, המוצאו בין ביום י"ג בין ביום י"ד שונה ומטביל כמו שאמרנו, ומחר ביום ט"ו הוא טהור. ודויקן מדוקיא דמתני' דקתני בקופיין ביום ארבעה עשר שונה ומטביל, שאין בארבעה עשר צורך לקופיין ולא היו בעלי מוליכין אותו אלא לטהרו היום להשתמש בו למחר. ומאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא שחגיגת ארבעה עשר כפסח הוא בן תימא, וש"מ כי לבן תימא אסור לשבר בו עצם לפיכך אין צורך ביום ארבעה עשר לקופיין, דאי רבנן כיון דאמרי חגיגת ארבעה עשר אינה כפסח ומותר לשבר בה עצמות אמאי לא נימא דהאי קופיין ביום ארבעה עשר טהור לגמרי הוא ולשברו בה עצמות החגיגה הוציאו בעליה, אלא ש"מ משנה זו אינה לרבנן אלא לבן תימא וש"מ יש לו לבן תימא שחגיגת י"ד אסור לשבר בה עצם. ודחינן לא לעולם מתני' רבנן היא וכגון שחל י"ד להיות בשבת שאין שם חגיגה כלל. ודחי להא

סברא מסיפא דקתני חל י"ד להיות בשבת שוחט בה מיד מכלל דרישא לאו שבת הוא אלא בחול עסקינן.